

Karl Rud (1882–1960) i Kila får representera de många bygdefotografer som saknade egen ateljé. På baksidan av bilden av brorsdottern Olga skriver han så här: "Så här går det till att fotografera, du ser mig här i min yrkesutövning, Olga är modell. Katten på bordet ville inte bli fotograferad, därför vende han bort huvudet i det afgörande ögonblicket."

1844 öppnade Wilhelm Heinemann fotoateljé i Karlstad. Några decennier senare hade varje större ort i Värmland sin egen ateljé.

TEXT: CLAES ÅKERBLOM

Porträttfotografernas och ateljéernas tid

Wilhelm Heinemann som 1844 slog upp sin fotoateljé i Karlstad har skrivit in sig i den värmländska fotografihistorien. Med honom introducerades en ny yrkesgrupp i landskapet. Åtminstone är han den förste som låtit annonsera sin verksamhet. Några decennier senare hade varje större ort sin egen ateljé. Somliga fotografer gjorde endast tillfälliga gästspel, medan andra stannade ett helt yrkesliv. De fotografer som var kloka nog att signera sina bilder har tagit plats i den fotografiska historieboken, medan andra sedan länge fallit i glömska.

I min strävan att skapa en sammanställning över värmländska porträttfotografer med egen ateljé, har jag bläddrat igenom åtskilliga album men också fått värdefull hjälp från privatpersoner och institutioner. Detta till trots kan jag lova att listan inte är komplett. Den bör ändå ge en god uppfattning om de värmländska fotograferna från 1844 och ett drygt sekel framåt. Saknas i listan gör biträdena, de ofta kvinnliga retuschöserna, som gjorde ett väl så viktigt arbete. Saknas gör också de fotografer som var anställda i en ateljé, kanske för att sköta en filial. Likaså saknas alla bygdefotografer – urmakaren

eller kanske lantbrukaren – som hade ateljén hemma i vedboden.

Av de 250 fotograferna är 40 procent kvinnor – de flesta av dessa ogifta. 60 procent är födda utanför Värmland. Tjugo av fotograferna är födda utomlands och då främst i Danmark. Många av fotograferna hade även andra yrken, ibland parallellt med arbetet i ateljén. Av de första fotograferna ägnade sig flera åt måleri – exempelvis Carl Adelsköld, Janne Rosendahl och Pehr Lindhberg. Wilhelm Heinemann var en förhållandevis känd miniatyrmålare innan han slog sig på dagerrotypin. Ett annat yrke som låg nära fotografens var apotekarens. Båda arbetade med kemi!

Många fotografer stannade bara något år i Värmland. De lockades att hyra en tom ateljé för att snart inse att kundkretsen var för liten. I några fall har ateljéerna gått i arv inom släkten, men dessa är undantag.

Så följer då de 250 ateljéfotografer vi lyckats vaska fram – ett yrkes historia från 1844 till omkring 1950.

Ludvig Åberg drev ateljé i Säffle under 67 års tid. Här har han dokumenterat sitt eget kontor, omkring 1910.

Här är listan på 250 ateljéfotografer 1844–1950

Carl Adelsköld, f. 1830 i Alingsås, d. 1914 i Alingsås, ateljé i Filipstad 1863.

Erik Adolfsson, f. 1901 i Åmål, d. 1985 i Skelleftehamn, ateljé i Eda, Värmlands Nysäter och Säffle 1924–28.

Albin Andersson, f. 1866 i Arboga, d. 1909, ateljé i Karlskoga 1883–1909, filialer i Grythytted, Degerfors och Åtorp.

Anders Andersson, f. 1866 i Skillingmark, d. 1942 i Skillingmark, ateljé i Skillingmark, filial i Charlottenberg.

Augusta Andersson, omkr. 1870–80-talet ateljé i Gåsborn.

Ingegerd Maria Charlotta Andersson g. Edman, f. 1862 i Uddevalla, d. 1897, ateljé i Karlstad 1886–1897.

Knut Andersson, f. 1904 i Nyed, d. 1961 i Karlskoga, ateljé i Molkom 1942–1961.

Olof Andersson, f. 1835 i Arvika, d. 1901 i Arvika, ateljé i Arvika 1886–1901, filialer på Trossnäs, i Charlottenberg och i Säffle.

Pontus Andersson, f. 1886 i Karlskoga, d. 1971 i Karlskoga, ateljé i Karlskoga från 1910.

Viktor Andersson, omkr. 1920 ateljé i Munkfors.

Julie Asker f. Larsen, f. 1846 i Helsingör, d. 1927 i Karlstad, ateljé på Trossnäs från 1869, i Kristinehamn från 1878, i Karlstad från 1874 och i Säffle från 1876.

Vilhelm Asker, f. 1866 i Köpenhamn, ateljé på Trossnäs, i Karlstad och Nor.

Axel Aurelius, f. 1870 i Gräsmark, d. 1956 i Göteborg, ateljé i Sunne 1889–1919, filialer i Lysvik, Gräsmark och i Östra och Västra Ämtervik.

Freja Aurelius f. Stenberg, f. 1882 i Falkenberg, d. 1950 i Göteborg, i makens ateljé från 1905.

Kaleb Axberg, f. 1874 i Axberg, ateljé i Forshaga, filial i Värmlands Nysäter.

Bele Beerman, f. 1911 i Kristinehamn, d. 1966 i Kristinehamn, ateljé i Kristinehamn 1945–60.

Katarina (Karin) Bengtsson, f. 1861 i Segerstad, ateljé i Edane omkr. 1901.

Selma Bengtsson, f. 1880, ateljé i Deje omkr. 1910.

John Bergqvist, f. 1874 i Ludgo, d. 1953 i Stockholm, ateljé i Filipstad 1896–1906.

Alfred Bergström, f. 1864 i Brunskog, d. 1954 i Brunskog, ateljé i Edane från 1922.

Alma Bernér, f. 1883 i Karlskoga, d. 1975 i Karlskoga, ateljé i Karlskoga från 1929.

Holger Bernle f. Nilsson, f. 1909 i Spånga, d. 1994 i Helsingborg, ateljé i Munkfors 1934–43.

Albertina (Bertha) Bertildsson g. Lindberg, f. 1850 i Halmstad, d. 1926, ateljé i Kristinehamn från 1876, i Karlskoga 1879–89, även i Bofors och Karlstad.

Mamsell Björkman, Björkman o Uhre Ateliér i Filipstad 1863–64.

Anton Blomberg, f. 1862 i Göteborg, d. 1936, ateljé Andersson & Blomberg i Karlstad 1886–88.

Ernst G. Blomberg, f. 1873 i Karlskoga, d. 1949 i Karlskoga, ateljé i Karlskoga.

M. Blomroos, ateljé i Filipstad 1886.

Ivar Blomster, f. 1892 i Visnum, d. 1976 i Visnum, ateljé i Storfors 1930–70-talet.

Gottfrid Bohman, f. 1841 i Kalmar, ateljé i Kristinehamn 1866–67.

Maria Charlotta Bohman f. Olander, f. 1837 i Kristinehamn, d. 1912, ateljé i Kristinehamn.

Moritz Bresky, f. 1854 i Ryssland, ateljé i Torsby.

Axel Börjeson, f. 1850 i Stockholm, d. 1893 i Stockholm, ateljé i Kristinehamn 1877.

Anders Gustaf Börjesson, f. 1820 i Karlstad, d. 1873 i Arvika, ateljé i Arvika 1868–73, ateljé Frankel & Börjeson i Karlstad.

Carlman, ateljé i Karlskoga omkr. 1870.

Sten Carlberg, f. 1867 i Surteby, ateljé i

Wenzel Carlsbo f. Carlsson, f. 1897 i Långserud, d. 1979 i Säffle, ateljé i Värmlands Nysäter omkr. 1924–26, 1926–68 i Säffle.

Alma Carlzon, f. 1868 i Gryt, d. 1956 i Gamleby, ateljé i Karlstad 1901–06.

Agda Cederblad, f. 1880 i Jönköping, d. 1919 i Karlstad, ateljé i Karlstad 1917–19.

Märtha Cederholm f. Ahlström, f. 1870 i Söderbärke, ateljé i Filipstad 1901–omkr. 1912.

Augusta Chytraeus, f. 1853 i Ronneby, d. 1921 i Göteborg, ateljé i Arvika 1875–86.

Karl Johan Dahlberg, f. 1903 i Karlskoga, d. 1993 i Enköping, ateljé i Molkom till 1942.

Gustaf Dahlkvist, ateljé i Åtorp, Nysund omkr. 1900.

Torsten Dahlén, f. 1896 i Otterstad, d. 1985 i Nor, ateljé i Edsvalla från 1923.

Sofie Dahlman öppnade ateljé i Arvika redan 1864.

Sofie Dahlman f. Schröder, f. 1832 i Arvika, ateljé i Arvika från 1864.

Olof Dahlström, f. 1869 i Dalby, ateljé i Dalby omkr. 1890.

Gustav Fredrik Diehl, f. 1847 i Norge, d. 1904 i Finland, ateljé i Arvika 1869–73.

Carl Johan Dischler, f. 1874 i Norge, d. 1951 i Kristinehamn, ateljé i Kristinehamn från 1902.

Valdemar Duhs, f. 1875 i Filipstad, d. 1958 i Nyed, ateljé i Molkom, 1910–1930-talet.

Anna Dähn, f. 1858 i Arvika, ateljé i Arvika 1886–1918.

Mauritz Edlund, f. 1858 i Stockholm, d. 1940, ateljé i Karlskoga på 1880-talet.

Frans Edman, f. 1861 i Karlstad, d. 1901 i Karlstad, ateljé i Karlstad 1886–1901.

Axel Ehrenwall, f. 1869 i Ervalla, ateljé i Karlskoga på 1890-talet.

Adil Ekblom, f. 1843 i Nor, ateljé i Karlskoga på 1890-talet.

M. Engebretsen, ateljé i Årjäng trol. 1910-talet.

Anders Eriksson, f. 1901 i Gräsmark, d. 1967 i Köla, ateljé i Åmotfors från 1927.

Sofie Eriksson, f. 1858 i Sala, ateljé i Kristinehamn på 1890-talet.

Gertrud Fjäll g. Thavenius, f. 1886 i Järnskog, d. 1968 i Koppom, ateljé i Koppom.

Emanuel Flodqvist, f. 1863 i Arvika, ateljé i Arvika omkr. 1890, senare i Kristinehamn.

Arvid Florin, f. 1868 i Stockholm, d. 1939 i Stockholm, ateljé i Årjäng på 1890-talet.

Gösta Florman, f. 1831 i Uppsala, d. 1900 i Stockholm, ateljé i Kristinehamn 1864–67, Karlstad 1867–72.

Gösta Florman, fotograf, även yrkesmilitär.

Eskil W. Forssell, f. 1912 i Karlstad, d. 1993 i Karlstad, ateljé i Karlstad från 1929.

Sophus Frankel, f. 1825 i Danmark, d. 1878 i Eslöv, ateljé Frankel & Börjeson i Karlstad.

Frans Jakob Grahm, f. 1849 i Norge, d. 1916 i Åmsele, ateljé i Degerfors.

Alma Granberg, f. 1873 i Söderhamn, d. 1954 i Stockholm, ateljé i Karlskoga 1898–99.

Hilma Grawström g. Lundman, f. 1877 i Färnebo, d. 1955 i Filipstad, ateljé i Kristinehamn 1899–1903.

Martin Green, f. 1910 i Ovensjö, d. 1993 i Gävle, ateljé i Karlstad 1937–1975.

Dan Gunner f. Johansson, f. 1900 i Gunnarskog, d. 1975 i Karlstad, ateljé i Karlstad 1920–70.

Edit Gustafsson, f. 1895 i Fagerhult, d. 1984 i Växjö, ateljé i Karlstad från 1931, i Grums 1932–42.

Birger Göransson, f. 1884 i Ransäter, d. 1968 i Karlstad, ateljé i Sunne 1920–21, Munkfors 1921–27, Hagfors 1928–30, 1932–39.

Zelma Hagberg, f. 1859 i Fröskog, ateljé i Kristinehamn 1894–99, även i Årjäng.

Bernhard Hakelier, f. 1848 i Lettland, d. 1910 i Örebro, ateljéfilial i Karlskoga.

Bernhard Elis Hallberg, f. 1830 i Karlstad, d. 1894 i Karlstad, ateljé i Karlstad från 1858.

Sara Oktavia Hallberg, f. 1874 i Södertälje, d. 1931, Systrarna Hallbergs ateljé i Kristinehamn 1902–31.

Axelina Christina Hallberg, f. 1869 i Stockholm, d. 1927 d:o

Anna Josefina Hallberg, f. 1866 i Stockholm, d. 1931, d:o

Charlotte Hallgren, f. 1858 i Filipstad, ateljé i Filipstad 1891–96.

Hulda Hammar, f. 1863 i Skillingmark, ateljé i Årjäng på 1880-talet.

Aina Hansson g. Jönsson, ateljé i Kristinehamn.

Joseph Hatowsky, ateljé Jakobsson & Hatowsky i Kristinehamn 1877, ateljé T. Schive & Joseph Hatowsky i Karlstad och Arvika.

Sigurd Heed, f. 1901 i Idre, d. 1969 i Falun, ateljé i Karlstad 1927–28

Wilhelm Heinemann, f. i Tyskland, tillfällig ateljé i Karlstad 1844.

Alfred Hermansson, f. 1855 i Borås, d. 1925, ateljé i Kristinehamn från 1890.

Nils Hermansson, f. 1912 i Järnskog, d. 2006 i Arvika, ateljé i Arvika från 1950.

Brita Sofia Hesselius, f. 1801 i Alster, d. 1866 i Frankrike, ateljé i Karlstad på 1840–50-talet.

Augusta Hjertin, f. 1875 i Östra Ämtervik, ateljé i Kristinehamn från 1928.

David Otto Holmqvist, f. 1878 i Sunnemo, d. 1946 i Sunne, ateljé i Munkfors 1912–20, i Sunne 1920–46, filial i Ekshärad och Råda.

Mathilda Holmkvist, f. 1869 i Sunne, ateljé i Sunne 1896–1901.

Karl Gustaf Emanuel Holmström, f. 1901 i Själevad, d. 1980 i Hamnerdal, ateljé i Karlstad från 1926.

Kort om några fotografer

Brita Sofia Hesselius (1801–1866) var sannolikt den första stationära fotografen i Värmland. Hon var född i Alster och dotter till bruksinspektör Olov Hesselius och Anna Katarina Roman. Till Karlstad kom hon 1845, och då närmast från Stockholm. Det var den konstnärliga ådran som förde henne in på fotografering, eller egentligen dagerrotyper som var det som hon enligt tidningsannonserna ägnade sig åt. I Karlstad drev hon flickskola där hon själv undervisade i ritning och målning. Exakt när fröken Hesselius började fotografera är inte känt, men hon bör ha varit en av Sveriges allra första kvinnliga fotografer. Hon flyttade senare till Stockholm, dit hon tog med sin skola, och därefter till Frankrike. Hon dog i Menton.

Pehr Lindhberg (1786–1868) var född i Skåne. Han var en av de dagerrotypister som egentligen var porträttmålare. Han studerade vid konstakademien i Köpenhamn. "Trots målningarnas prosaiska torrhet, deras emellanåt okänsliga kolorit och osäkra teckning var Lindhberg under någon tid i Stockholm mycket uppburen som porträttör", skriver Gösta Lilja i *Svenskt konstnärslexikon*. Pastell var Lindhbergs material, och för att dryga ut inkomsterna startade han tillverkning av "Pastell-färgor och Rit-Kriter". Han var på 1830-talet teckningslärare åt prins Carl (Carl XV), men inte ens det tycks ha gett inkomster nog. 1843 gick han i lära hos dagerrotypisten Joseph Weninger från Wien. Därefter började hans resa runt Sverige. I Karlstad och Filipstad dök han upp 1849 och 1850. "Artisten P. Lindhberg från Stockholm", stod det i annonserna. Porträtt med "fullkomlig likhet" utlovades. Det är inte känt hur länge han ägnade sig åt detta sitt nya värv. Dock lär han på slutet ha fortsatt med pastellmåleriet med sjöstycken och utsikter som specialitet. "Dog fattig och fullkomligt förgäten", står det i biografien. Intressant med Lindhberg var att han hos Kungl. Maj:t sökte bidrag till sin utbildning. Ansökan avslogs, motiverat med att fotokonsten var alltför enkel att lära och knappast tillhörde de sköna konsterna.

Mamsell Uhr är en fotograf som gäcker oss. 1863–64 hade hon ateljé i Filipstad i kompanjonskap med mamsell Björkman, två ogifta kvinnor som idag inte är just mycket mer än efternamn. Namnet Uhr för oss till Färnebo och disponenten vid Persbergs gruvor, Johan Niklas Uhr. I familjen föddes ett antal barn, varav de båda äldsta döttrarna Wilhelmina och Charlotta kandiderar till "mamsell Uhr". Släktböckerna leder oss till syskonbarnbarnet Stellan Pauli i Täby. Glatt lotsar han oss in i släktens historia, men några uppgifter om att någon av systrarna Uhr skulle ha varit fotograf i Filipstad hittar han inte. Wilhelmina (Mina) gifte sig med handlande Abel Kuylensstierna och fick tre barn. Några ättlingar finns inte i Sverige. Charlotta gifte sig med veterinärläkare Per August Åström i Kristinehamn och där lever släkten vidare, bland annat med släktnamnet Eke. Men inte heller där fick vi någon kunskap om denna "fröken Uhr" som på 1860-talet annonserade om sin ateljé i Filipstad. Saligt bortglömd lever hon ändock kvar genom signaturen Uhr, instämplad på de av hennes ateljébilder som överlevt de gångna 145 åren.

Martin Holmström, f. 1872, d. 1936 i Nedre Ullerud, ateljé i Deje 1904–36.

Margit Holmström f. Nilsson, f. 1904 i Arboga, d. 1965 i Nedre Ullerud, övertog 1936 makens ateljé i Deje.

Gustaf Hülphers, f. 1868 i Västerås, d. 1923 i USA, ateljé i Årjäng 1891–93.

Sigrid Hultquist g. Strömberg, f. 1848 i Eksjö, ateljé Söderström & Hultquist i Kristinehamn från 1880-talet.

J. Jakobsson, ateljé Jakobsson & Hatowsky i Kristinehamn 1877.

Anna Janson, f. 1873 i Stora Kil, d. 1954 i Arvika, ateljé i Arvika 1923–44.

Karl N. Jahnson, f. 1857 i Nordmark, ateljé i Filipstad 1887–1907.

Sophus Jenssen, f. 1832 i Danmark, d. 1872 i Finland, ateljé i Kristinehamn 1868–71, på Trossnäs 1869–71, i Filipstad 1870–71.

Alexander Jern, f. 1853 i Häradschammar, d. 1922 i Strängnäs, ateljé i Säffle 1887–93.

Bernhard Jernberg, ateljé i Kristinehamn.

Carl Johansson, ateljé i Järnskog på 1910-talet.

Ida Johansson f. Persson, f. 1857 i Tveta, d. 1911, ateljé i Säffle, 1885–1887, senare på Trossnäs.

Olga Johansson, ateljé i Årjäng omkr. 1900–1910-talet.

Peggy Johansson, f. 1876 i Örebro, ateljé i Degerfors omkr. 1910-talet.

Victor Johanson, ateljé i Säffle 1914.

Johan Jonsson, tillfällig ateljé i Karlstad och Filipstad 1846 och 1847.

Oscar Jönsson, f. 1892 i Levene, d. 1957, ateljé i Kristinehamn.

Elsa Karlsson, ateljé i Karlstad 1913–15.

Johan A. Karlsson, f. 1859 i Värmskog, d. i Norge, ateljé i Värmskog på 1880-talet.

Sven Karlsson, f. 1904 i Sunne, d. 1997 i Sunne, ateljé i Sunne från 1930-talet.

Edla Kindberg g. Knutsson, f. 1859 i Filipstad, d. 1928, ateljé i Filipstad 1877–81.

Emma Kindberg g. Nordström, f. 1847 i Eda, d. 1928, ateljé i Filipstad 1863–77.

Maria Kindberg, f. 1870 i Filipstad, d. 1947, ateljé i Filipstad 1889–96.

Carl Kjellin, f. 1863 i Varnum, d. 1947 i Karlstad, ateljé i Säffle på 1880-talet, i Filipstad 1906–07.

Adolf Kjellqvist, f. 1885 i Glava, d. 1951 i Glava, ateljé i Glava omkr. 1900–1951.

Rickard Kjellqvist, f. 1881 i Glava, d. 1950 i Glava, d.o.

Arvid Kjerling, f. 1864 i Arboga, d. 1917 i Karlstad, ateljé i Karlstad 1892–1917, filialer i Kil, Munkfors, Hagfors, Norra Råda och Molkom.

Rut Landholm, f. 1908 i Vena, d. 1978 i Hultsfred, ateljé i Sunne 1975–78.

Viktor Larsen, f. 1878 i Danmark, d. 1970 i Torsby, ateljé Larsen & Ödvald i Glava 1903–06, i Arvika 1906–23, från 1923 i Torsby.

Gerda Larsson, ateljé i Kil.

Karin Larsson, ateljé i Långflon.

Laura Larsson g. Kjellin, f. 1825 i Åmål, d. 1866 i Karlstad, ateljé i Karlstad 1865.

Josephine Laurentz, f. 1845 i Kristinehamn, ateljé i Kristinehamn omkr. 1867–68.

Oscar Gottlieb Lehner, f. 1884 i Örebro, d. 1955 i Stockholm, ateljé i Filipstad 1907–09.

Lars-Eric Lenken f. Svensson, f. 1920 i Arvika, d. 1961 i Arvika, ateljé i Arvika 1944–61.

Gustaf Lesser, f. 1866 i Vika, ateljé i Filipstad 1910–12.

Märtha Leykauff Andersson, f. 1898 i Nyköping, d. 1985 i Kristinehamn, ateljé i Kristinehamn 1931–65.

Isac Leonard Lewin, tillfällig ateljé i Kristinehamn 1848.

Knut Edvard Lilius, f. 1885 i Södertälje, d. 1962 i Hakarp, ateljé i Karlstad från 1920.

Pehr Lindhberg, f. 1786 i Skåne, d. 1868 i Stockholm, tillfällig ateljé i Karlstad och Filipstad 1849 och 1850.

Anna Lindblad g. Fernqvist, f. 1904 i Gällivare, d. 2001 i Kristinehamn, ateljé i Karlstad 1931–37.

Hjalmar Lindblad, f. 1893 i Svenarum, d. 1971 i Växjö, ateljé Gunner & Lindblad i Karlstad 1920–24.

Amanda Lindberg g. Forsberg, f. 1854 i Arvika, ateljé i Arvika till 1875.

Ludvig Lindelöw, f. 1875 i Stavnäs, ateljé i Klässbol omkr. 1900, filial i Borgvik.

Fru Lindén, ateljé i Grums 1942–43.

Carl Gustav Lindqvist, f. 1901, d. 1934 i Kristinehamn, ateljé i Karlstad 1930–33, Kristinehamn 1933–34.

Emanuel Ljunglöf, f. 1877 i Gustav Adolf, d. 1944 i Hagfors, ateljé i Hagfors omkr. 1920, Norra Råda 1920–40-talet.

Emil Lundborg, f. 1872 i Dalby, d. 1932 i Dalby, ateljé i Likenä, i Sunne 1921–25.

Amanda Lundbäck, f. 1877 i Karlskoga, d. 1956 i Grythyttan, ateljé i Bofors och Grythyttedehed

Axel Lundbäck, f. 1871 i Nyed, d. 1934 i Visnums-Kil, ateljé i Skattkärr omkr. 1895–1902.

Alma Löfgren, f. 1863 i Gamleby, d. 1950 i Eda, ateljé i Säffle 1898.

Gustaf Petrus Löfling, f. 1885 i Stockholm, d. 1959 i Filipstad, ateljé i Filipstad 1912–1930-talet.

Ebba Mannerheim f. 1838 i Stockholm, d. 1927, ateljé i Karlstad omkr. 1876.

Eskil Martinsson, f. 1906 i Ny, d. 1983 i Eda, ateljé i Åmotfors från 1931.

Ludvig Mohn, f. 1828 i Danmark, ateljé i Filipstad 1861–62.

Josef August Morén, f. 1833 i Stora Åby (troligen denne), ateljé Morén & Carlman i Karlskoga omkr. 1870.

Alma Nilsson, f. 1863 i Sillerud, d. 1947 i Sillerud, ateljé i Sillerud på 1910-talet.

Arthur Nilsson, f. 1899 i Ekeskog, d. 1990 i Kristinehamn, ateljé Wiborgs Eftr. i Kristinehamn från 1936.

Elin Olivia Viktoria Nilsson, f. 1890 i Skåne, d. 1926 i Karlstad, ateljé i Karlstad 1925–26.

Henning Nilsson, f. 1907 i Dalby, d. 1976, ateljé i Munkfors, Säffle och Grums.

Valfrid Nilsson, f. 1902 i Järnskog, d. 1989 i Arvika, ateljé i Arvika från 1940-talet till omkr. 1985.

Johan G. Nordenberg, f. 1872 i Karlstad, d. 1958 i Väse, ateljé i Karlstad till 1916, därefter i Väse.

Carl Oskar Nordenmalm, f. 1845 i Stockholm, ateljé i Filipstad 1885.

Olga M. Nordlöf, f. 1879 i Arvika, ateljé i Karlstad från 1919.

Alf Nordkvist, f. 1902 i Arvika, d. 1980 i Arvika, ateljé i Arvika från 1931.

Olof Nordqvist, f. 1875 i Norra Ny, d. 1949 i Norra Ny, ateljé i Stöllet omkr. 1900–30.

Charlotte Nyberg, f. 1830 i Nottebäck, ateljé i Karlstad 1871–78.

Karl Nylin, f. 1900 i Nyed, d. 1969 i Nyed, ateljé i Molkom på 1940–60-talen.

Emma Nymansson, f. 1867 i Grava, d. 1951 i Grava, ateljé i Kristinehamn, Forshaga från 1895.

B. Nyström, ateljé i Kristinehamn på 1880-talet.

Karl Nyström, f. 1874 i Karlstad, d. 1963 i Karlstad, ateljé i Karlstad 1897–1919.

Oscar Nyström, f. 1879 i Karlstad, d. 1959 i Östra Fågelvik, ateljé i Forshaga från 1906.

Berta Nützmann, f. 1868 i Karlskrona, d. 1918 i Fryksände, ateljé i Kristinehamn 1903–1915, Bjurtjärn 1915–17, filialer i Degerfors, Nässundet och Väse.

Carl Ohlin, f. 1891 i Nordmark, d. 1959 i Stockholm, ateljé i Nordmark på 1920-talet.

Anna Ollson, f. 1841 i Grava, d. 1921 i Karlstad, ateljé i Karlstad 1871–1920, filial i Deje.

C. Olsson, ateljé i Karlstad 1870.

Daniel Olsson, f. 1876 i Rättvik, d. 1964 i Sunne, ateljé i Sunne.

Helny Olson, ateljé i Charlottenberg på 1910-talet.

Lilian Olsson g. Blomstergren, f. 1920, ateljé i Grums från 1943.

Alma Palmqvist, f. 1863 i Nysund, ateljé i Åtorp.

August Pehrsson, f. 1859 i Fryksände, d. 1925 i Fryksände, ateljé i Torsby 1880–1924, filialer i Lekvattnet, Lysvik, Östmark och Vitsand.

Bengt Persson Boman, f. 1842 i Kävlinge, d. 1912 i Fryksände, ateljé i Torsby.

Bernhard Persson, f. 1897 i Umeå, d. 1957 i Gnosjö, förestod Allfoto i Säffle 1942–49.

Maria Stina (Marie) Pehrson g. Söderqvist, f. 1864 i Eskilsåter, d. 1930 i Säffle, ateljé i Säffle omkr. 1885–87, filial på Liljedal.

Nils Pehrsson, f. 1836 i Brunskog, ateljé i Brunskog omkr. 1870-talet.

Per Pehrson, f. 1848 i Gunnarskog (troligen), ateljé i Arvika omkr. 1875.

Charlotte (Lotten) Petersén f. Jansson, f. 1864 i Hammarö, d. 1946 i Åmål, ateljé i Säffle 1913.

Adolf Peterson, Säffle, f. 1864 i Åmål, d. 1914 i Nyed, ateljé i Säffle 1902–1906.

Alfred Peterson, f. 1856 i Åmål, d. 1908 i Solna, ateljé i Säffle 1900–1902.

Elsa Pettersson, f. 1894 i Själevad, d. 1975 i Sunne, ateljé i Sunne 1922–75.

Tora Pettersson g. Frykholm, f. 1883 i Karlskrona, d. 1968 i Karlskrona, ateljé i Torsby 1924–42.

Thyra Peterzén f. Franke, f. 1874 i Skellefteå, d. 1955 i Härnösand, ateljé i Karlstad 1931–40.

Petrus Pramm, f. 1888 i Ljusnarsberg, ateljé i Karlstad från 1914.

Anna-Lisa Pewe, f. 1909 i Karlstad, ateljé i Torsby 1942–1975.

Kort om några fotografer

”Fotografinnan Sofi Öberg” står det noterat på bilden som föreställer just Sofi Öberg. Detta exemplar av bilden ligger sedan 1874 i en byrålåda i jämtländska Öster Stråsjö.

Sofi Öberg (1844–1880) var 22 år när hon annonserade som sin ateljé vid Sefflebron. Då hade hon redan hunnit utbilda sig i Stockholm. Troligen hade hon praktiserat hos någon fotograf. Att fotografera är en konst. Det handlar inte bara om själva fototekniken, utan också om ljussättning och hur bilden skall arrangeras. Sofia Kristina Öberg föddes på Kocklanda i Huggenäs. Fadern var fanjunkare. Efter uppväxtåren i Hammarö och Östra Fågelvik öppnade hon 1866 ateljén i Säffle. Hon bor tillsammans med sina systrar och tituleras i kyrkboken som mamsell. Efter ett par år återvänder hon till Östra Fågelvik där hon öppnar ateljé i Skattkärr. 1870–73 är hon bosatt i Karlstad, och därefter åter i Östra Fågelvik – åtminstone är hon skriven där, i en backstuga i Lungvik, hos systemen Anna Elisabeth.

Kundkretsen torde ha varit begränsad, och vi vet att Sofi Öberg tidvis lämnade Värmland i jakt på kunder. Bilder med hennes signatur skvallrar om vistelser i Smedjebacken och ända uppe i Hälsingland, närmare bestämt i Bjuråker. Om detta kan Brita Knollenburg i Öster Stråsjö berätta. Hennes mormor mindes det spännande mötet med fotografen som hyrde ateljé i hennes föräldrahem. Det bör ha varit omkring 1874. Byggnaden är borta, men Brita Knollenburg har i sin ägo ett antal ateljébilder, och även ett kort föreställande fotografen själv. ”Fotografinnan mamsell Sofi Öberg” står det skrivet på den blekta bilden.

I januari 1880 återvänder Sofi Öberg till Karlstad. Nu öppnar hon ateljé på Hamngatan, hos gasmästare Andersson. Tiden i Karlstad blir kort. Det berättas att hon en novemberkväll 1880 hade piskat sängkläderna i snö- och hagelväder. På kvällen kröp hon ned i det kalla täcket. Följden blev lunginflammation, och snart gick hon ur tiden – 36 år gammal. Därmed slutar det lilla kapitlet om Sofi Öberg.